

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету тваринництва та водних біоресурсів

Руслан КОНОНЕНКО

16 травня 2024 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 18 від "07" травня 2024 року
Завідувач кафедри

Руслан СОПІВНИК

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Водні біоресурси та аквакультура»

Меланія ХИЖНЯК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛІДЕРСТВО ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Галузь знань:	20 Аграрні науки і продовольство
Спеціальність:	207- «Водні біоресурси та аквакультура»
Освітня програма:	«Водні біоресурси та аквакультура»
Факультет:	Тваринництва та водних біоресурсів
Розробник:	д-р.пед.н. професор, завідувач кафедри педагогіки Р.В. Сопівник, старший викладач кафедри педагогіки Смоляк П.О.

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни Лідерство та адміністрування
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>207 «Водні біоресурси та аквакультура»</i>	
Освітня програма	<i>«Водні біоресурси та аквакультура»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>обов'язкова</i>	
Загальна кількість годин	<i>120</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	<i>--</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	<i>4</i>	<i>5</i>
Семестр	<i>8</i>	<i>9</i>
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>2 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>-</i>
Лабораторні заняття	<i>-</i>	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>118 год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>-</i>	<i>-</i>
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Освітній компонент «Лідерство та адміністрування» має за мету опанування змісту, теорії походження соціального лідерства, його типів, стилів лідерської поведінки, способів реалізації лідерського потенціалу особистості, секретів досягнення людиною успіху, прикладів лідерства у соціальній роботі, політиці, військовій справі, бізнесі, агропромисловому комплексі, науковому житті, освіті, мистецтві, спорті, ІТ-сфері.

Освітній компонент передбачає прикладну складову, що дозволить оволодіти методиками самовиховання лідерських якостей, способами впливу на свідомість і поведінку людини, уміннями і навичками управління групою, використання конструктивної маніпуляції та блокування деструктивних маніпулятивних прийомів, здатностями побудови гармонійних міжособистісних взаємин у колективі, готовністю до виконання ролей у системі відносин «лідер- послідовники», уміннями побудови продуктивних соціальних стосунків в рамках моделей «ціннісного обміну», гуманістичного, трансакційного, дистрибутивного, сервант-лідерства тощо.

Основними завданнями освітнього компоненту «Лідерство та адміністрування» є поглиблення, розширення, інтегрування знань про явища, закономірності, теорії, факти, поняття, що визначають зміст, походження, типи, приклади влади і лідерства у суспільстві, шляхи досягнення успіху, реалізації лідерського потенціалу, характерні особливості процесу адміністрування та управління, командоутворення.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною професійною мовою, як усно, так і письмово;

ЗК-5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК-9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК-10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК-13. Вміння працювати як індивідуально, так і в команді;

ЗК-14. Відповідальність за якість виконуваної роботи.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Володіти вільно державною мовою, зокрема спеціальною термінологією, вільно спілкуватися усно і письмово з професійних питань.

ПРН-6. Використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності.

ПРН-12. Збирати та аналізувати дані, включаючи аналіз помилок та критичне оцінювання отриманих результатів спеціальності водні біоресурси та аквакультура.

ПРН-19. Вміти працювати самостійно, або в групі, отримувати результат у рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	Тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади лідерства: визначення, структура, типологія, функції, якості лідера, керівництво і лідерство. Поради успішних людей з розвитку лідерського потенціалу													
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Лідерство та адміністрування». Зміст понять «лідер» і «лідерство». Теорії походження Лідерства	1	19	2	2	-	-	15	20	2	-	-	-	18
Тема 2. Типологія лідерів і лідерства. Керівництво і лідерство. Харизмата функції лідера	3	19	2	2	-	-	15	20	-	-	-	-	20
Тема 3. Поради мотиваторів, коуч-консультантів, успішних бізнесменів, психологів щодо реалізації лідерського потенціалу особистості	5	19	2	2	-	-	15	20	-	-	-	-	20
Разом за змістовим модулем 1		57	6	6	-	-	45	60	2	-	-	-	58
Змістовий модуль 2. Лідер і група. Самопрезентація лідера та технології прихованого впливу у контексті лідерологічного аналізу. Приклади лідерства.													
Тема 4. Лідер і група (колектив). Teambuilding. Самопрезентація, самовираження і комунікація лідера у публічному просторі.	7	14	2	2	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Тема 5. Технології прихованого впливу	9	14	2	2	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Тема 6. Приклади лідерства у світовій та національній історії	11	14	2	2	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Тема 7. Лідерство в культурі та агрокультурі	13-15	21	3	3	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2		63	15	15	-	-	45	60	-	-	-	-	60
Усього годин		120	30		-	-	90	120	2		-		118

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність і структура понять «лідер» і «лідерство». Аналіз теорій походження лідерства	2
2.	Визначення типів лідерів і лідерства.	2
3.	Менеджер і лідер: пошук специфічних особливостей, спільні ознаки та відмінності Розвиток лідерського потенціалу: методики діагностики, конструювання кластеру та формування лідерських якостей. Тренінгрозвитку лідерського потенціалу	2
4.	Аналіз порад успішних людей з саморозвитку лідерства. Лідер і група (колектив). Вправи з формування здатності працювати в команді	2
5.	Самопрезентація лідера. Мова рухів тіла. Маніпуляція та блокування маніпулятивних впливів	2
6.	Дискусія на тему «Лідерство відомих полководців». Лідерство у світовій та національній політиці (зустрічі з відомими політиками)	2
7.	Лідерство в культурі і агрокультурі	3
Усього		15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії походження лідерства	15
2	Керівництво і лідерство. Різниця між лідером і керівником	15
3	Лідери АПК у тваринництві та рибництві. Лідери транснаціональних корпорацій. Генії комп'ютерної індустрії і програмного забезпечення.	15
4	Ознаки групи і колективу. Характеристики і функції колективу. Міжособистісні відносини в колективі. Роль лідера у формуванні ефективної команди.	15
5	Вплив на свідомість. Вплив на підсвідомість. Прийоми маніпуляції.	10
6	Приклади політичного лідерства у світовій історії. Прояви	10

	лідерства в освіті, науці, винахідники та нобеліати.	
7	Лідери-господарники України.	10
Усього		90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- презентації;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання

Методами навчання є способи взаємопов'язаної діяльності викладача зі здобувачами вищої освіти, що спрямовані на засвоєння останніми знань та набуття вмінь і навичок, що передбачені програмою дисципліни.

Під час навчального процесу використовуються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування тощо);
- відео метод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджено 22.12.2023 р. протокол № 6)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Лідерство та адміністрування»(на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2039>
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- Сопівник Р.В., Рахманіна А.С., Савченко О.В. Лідерологія: підручник. К.: «Компринт», 2023. 620 с.
- Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Варивода Н.А. Лідерологія: навчальний посібник. К. : «Компринт», 2018. 488 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Сопівник Р.В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів : монографія. К.:«ЦП «Компринт», 2012. 500 с.
2. Сопівник Р. В. Проблема лідерства у контексті трансакційного аналізу Еріка Берна. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: «Педагогіка. Психологія. Філософія». 2016. № 233. С. 372–378.
3. Сопівник Р. В. Конструювання кластеру лідерських якостей майбутніх фахівців агропромислової галузі. Духовність особистості: методологія , теорія і практика: зб. наук. пр. 2016. Вип. 3 (72). С. 152-168.
4. Сопівник Р. В. Вплив засобів корпоративної культури на формування ціннісного світогляду особистості в університетах наук про життя і навколишнє середовище. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: «Педагогіка. Психологія. Філософія». Редкол.: С. М. Ніколаєнко (відп. ред.) та ін. 2017. Вип. 277. С. 247-254.
5. Сопівник Р. Виховання лідерських якостей студентів аграрних закладів вищої освіти в умовах ринкових відносин. Edukacja zawodowa i ustawiczna. Warszawa: APS w Warszawie. 2018. С. 287-295.
6. Сопівник Р. В., Мешко К. І. Виховання господарської дбайливості студентів аграрних вищих навчальних закладів в контексті лідерологічного аналізу. Монографія. Київ : Тов. «Ай Си Ес – Актив», 2016. 344 с.

Допоміжна література

1. Мараховська Н. В. Педагогічні умови формування лідерських якостей майбутніх учителів у процесі навчання дисциплін гуманітарного циклу : дис. ...кандидата пед. наук : 13.00.04 / Х., 2009. 254 с.
2. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання Влади. К.: Основи Дніпро 1993. 415 с.
3. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2009. 192 с.
4. Сопівник Р. В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів: К.: ЦП «Компринт», 2012. 504 с.

5. Сопівник Р. В. Становлення та діяльність альтернативних студентських профспілкових організацій в незалежній Україні. *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки*. К.: НАУ, 2005. С.104-111. (Спеціальний випуск).

6. Сопівник Р. В. Становлення та діяльність молодіжних наукових організацій Національного аграрного університету. *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки*. К.: НАУ, 2006. С. 150-156. (Спеціальний випуск).

7. Сопівник Р. В. Становлення всеукраїнських та регіональних самоврядних організацій в системі вищої освіти сучасної України. *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки*. К.: НАУ, 2007. С. 132-139.(Спеціальний випуск).

8. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю. *Науковий вісник НУБіП України*. К.: НУБіП, 2010. Ч. 1., Вип. 155. С. 282–286. (Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»).

9. Сопівник Р. В. Досвід організації системи управління культурно-виховною роботою у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник НУБіП України*. К.: НУБіП, 2011. Ч. 3, Вип. 160. С. 291-298. (Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»).

10. Сопівник Р. В. Ретроспективний аналіз основних теорій лідерства. *Вісник Національного університету оборони України*. К.: НУОУ, 2012. Вип. 4 (29). С. 104-109.

11. Сопівник Р. В. Виховання лідерів АПК – важлива суспільна потреба. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2012. Випуск СІІ (103).С. 211-218. (Серія «Педагогічні та історичні науки»)

